

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 248/2013-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. G., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. S., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 15 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 22/2012 a jeho rozsudkom zo 6. novembra 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. G. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. decembra 2012 doručená sťažnosť M. G., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. S., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 15 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 22/2012 aj jeho rozsudkom zo 6. novembra 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“), konkrétne tým, „že znemožnil účinnú ochranu života a zdravia mojej matky a pri prejednávaní tejto veci nepostupoval nestranne a spravodlivo“.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 6 T 88/2011 z 20. decembra 2011 uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 3 písm. c) Trestného zákona, sčasti dokonaného, sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol podľa § 172 ods. 3 a § 38 ods. 3 s poukazom na § 36 písm. j) a § 39 ods. 1 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody v trvaní desať rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň mu bol uložený trest prepadnutia vecí a ochranný dohľad na dva roky. Proti označenému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie.

O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 To 22/2012 zo 6. novembra 2012 tak, že zrušil označený rozsudok okresného súdu vo vzťahu k sťažovateľovi vo výroku o treste odňatia slobody a o spôsobe jeho výkonu a sťažovateľovi podľa § 172 ods. 3, § 38 ods. 3 a § 39 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona uložil trest odňatia slobody v trvaní osem rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Sťažovateľ sa ku skutku, ktorý mu bol kladený za vinu, teda k obstaraniu technického zariadenia využiteľného na interiérové pestovanie rastliny rodu konopa, ako aj k samotnému pestovaniu rastlín a ich spracúvaniu do podoby použiteľnej na aplikáciu priznal. Tvrdil však, že tieto rastliny pestoval pre účely ochrany života a zdravia svojej matky, ktorá trpela onkogynekologickým ochorením. Výsledný produkt nikomu nepredával.

Podľa názoru sťažovateľa je trestné stíhanie a odsúdenie za takýto čin v rozpore s jeho základnými právami, keďže ústava považuje za jedno zo základných práv aj právo každého na ochranu života a zdravia. Liečenie ochorenia vlastnej matky marihuanou nie je podľa sťažovateľa zakázané zákonom a v tejto súvislosti tvrdí, že toto liečenie malo na ňu pozitívny vplyv. Sťažovateľ poukazuje tiež na skutočnosť, že vo vyspelých štátoch sa výťažky z konope používajú na liečebné účely, a argumentuje tiež judikatúrou súdov v Českej republike, podľa ktorej pestovanie marihuany pre zdravotné, liečebné účely, a to nielen pre seba a svoju rodinu bez povolenia príslušných orgánov, nie je trestné.

Sťažovateľ namieta, že „Pri zisťovaní spoločenskej nebezpečnosti činu v mojej veci, by nemohli súdy konštatovať moje zavinenie v rozsahu uvedenom v ich rozsudkoch. Je pravdou, že som o pestovanie marihuany nežiadal príslušné ministerstvo lebo vec bola akútne vzhľadom na zdravotný stav mojej matky a je dopredu jasné, že takéto povolenie by som nikdy nedostal. Je všeobecne známe, že marihuana sa používa aj na liečenie rakoviny, čo konštatuje aj Vláda ČR, ktorá predložila na schválenie príslušnú právnu normu ohľadom pestovania marihuany, medziiným aj na liečbu rakoviny. V mojom prípade používanie marihuany na ochranu zdravia mojej matky prospievalo jej zdraviu a až niekoľko týždňov po znemožnení takejto liečby sa zdravotný stav mojej matky natoľko zhoršil, že musela byť operovaná a pri aplikovaní štandardnej liečby na tento druh rakoviny, skončila na smrteľnej posteli.

Podľa môjho názoru v civilizovanom kraji sa akú sa považuje Slovenská republika nie je možné, aby bol obvinený stíhaný a nakoniec odsúdený za čin, ktorým chránil život a zdravie svojej matky na taký dlhodobý trest odňatia slobody aký sa ukladá vrahom, ktorí berú ľudské životy.“

Sťažovateľ zastáva názor, že postupoval v súlade s ústavou, keďže chránil život a zdravie svojej matky.

V napadnutom rozsudku krajského súdu sa vo vzťahu k námietke sťažovateľa okrem iného uvádza:

„Vo vzťahu k námietke obžalovaného, že pestovanie konope na liečebné účely nezakladá protiprávnosť takéhoto konania a nepredpokladá trestný postih za taký čin, pričom je spojené s právom každého na ochranu zdravia je potrebné povedať, že otázka nakladania s drogami je otázkou sociálne právnu a otázkou upravenou štátom.

Konkrétne konope, ktoré patrí do prvej skupiny psychotropných látok v zmysle zákona č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch (ďalej len zákona) podľa § 15 ods. 2 je zakázané na území SR pestovať s výnimkou pestovania na priemyselné účely alebo výskumné účely a to na základe povolenia ministerstva.

Podľa § 4 ods. 1 zákona zaobchádzať s omamnými a psychotropnými látkami môže len fyzická osoba alebo právnická osoba, ak splní podmienky ustanovené zákonom a to na základe povolenia, ktoré vydáva ministerstvo.

Podľa § 4 ods. 3 zákona omamné a psychotropné látky prvej skupiny, do ktorých patrí aj konope možno pestovať, vyrábať, dovážať, vyvážať, vydávať a vykonávať i tranzit a veľkodistribúciu iba na účely výskumnej, výučbovej a expertíznej činnosti.

Podľa § 4 ods. 4 zákona za nedovolené zaobchádzanie s omamnými a psychotropnými látkami je zaobchádzanie iným spôsobom ako ustanovuje tento zákon.

Držať omamné a psychotropné látky podľa osobitného predpisu v zmysle § 4 ods. 5 zákona sú oprávnení len policajti a príslušníci spravodajských služieb.

Ustanovenie § 172 nehovorí o účele, pre ktoré je konope ako psychotropná látka pestované, postačuje len nepovolené zaobchádzanie s nimi vrátane prechovávanía alebo sprostredkovania takej činnosti.

Pokiaľ obžalovaný pestoval bez oprávnenia (teda príslušného povolenia) konope ako psychotropnú látku, hoci i na liečbu svojej matky, dopustil sa nepochybne trestnej činnosti. Pohnútku spočívajúcu v účele pestovania konope pre liečbu matky, ktorá sama osebe nie je v rozpore so zákonom možno zohľadniť len pri výmere trestu.

Správne si počínal okresný súd, keď uznal obžalovaného M. G. vinným z obzvlášť závažného zločinu výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák., pretože neoprávnene zadovážil (vypestoval a prechovával po akúkoľvek dobu psychotropnú látku) a taký čin spáchal v značnom rozsahu (§ 125 ods. 1 Tr. zák.), pričom

sčasti trestný čin dokonal a sčasti konal spôsobom bezprostredne smerujúcim k dokonaniu trestného činu.

Za zločin podľa § 172 ods. 3 Tr. zák. je hrozené trestom odňatia slobody na 15 až 20 rokov. Krajský súd zobral v úvahu pohnútku obžalovaného s tým, že obžalovaný M. G. pestoval konope pre liečbu svojej matky, pri zrušení výroku o treste a použití zmierňovacieho ustanovenia v zmysle § 39 ods. 1, ods. 3 písm. b) Tr. zák. so zahrnutím poľahčujúcich okolností uložil obžalovanému trest pod spodnou hranicou trestnej sadzby a to na 8 rokov.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezhom takto rozhodol:

„Krajský súd v Banskej Bystrici v konaní uvedenom pod sp. zn. 5 To 22/12 proti obž. M. G. porušil

- čl. 15 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1, čl. 46 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tým, že znemožnil účinnú ochranu života a zdravia mojej matky a pri prejednávaní tejto veci nepostupoval nestranné a spravodlivo

- rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 6. 11. 2012, sp. zn. 5 To 22/12 ohľadne sťažovateľa M. G. zrušuje a prikazuje mu, aby M. G... ihneď prepustil na slobodu

- sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia ako budú vyčíslené jeho obhajcom.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či

v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia všeobecných súdov, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, a príp. tiež také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Kľúčová námietka sťažovateľa je založená na tvrdení, že mu bol uložený trest odňatia slobody v neprimeranej dĺžke (8 rokov nepodmienečne), resp. že bol vôbec uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a 3 písm. c) Trestného zákona, hoci „... v civilizovanom krajine za akú sa považuje Slovenská republika nie je možné, aby bol obvinený stíhaný a nakoniec odsúdený za čin, ktorým chránil život a zdravie svojej matky na taký dlhodobý trest odňatia slobody aký sa ukladá vrahom, ktorí berú ľudské životy“. Sťažovateľ tvrdí, že jeho konanie nie je spoločensky nebezpečné, keďže konope pestoval na účel ochrany života a zdravia svojej ťažko chorej matky, ktorej jeho aplikácia zdravotne prospievala.

Podľa § 10 ods. 1 Trestného zákona prečin je

a) trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo

b) úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov.

Podľa § 10 ods. 1 Trestného zákona nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

Podľa § 11 ods. 1 Trestného zákona zločin je úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov.

Podľa § 11 ods. 2 Trestného zákona o zločin ide aj vtedy, ak v prísnejšej skutkovej podstate prečinu spáchaného úmyselne je ustanovená horná hranica trestnej sadzby prevyšujúca päť rokov.

Podľa § 11 ods. 3 Trestného zákona zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov, sa považuje za obzvlášť závažný.

Podľa § 34 ods. 4 Trestného zákona pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, prítiažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy.

Podľa § 172 ods. 1 Trestného zákona kto neoprávnene

a) vyrobí,

b) dovezie, vyvezie, prevezie alebo dá prepraviť,

c) kúpi, predá, vymení, zadováži, alebo

d) prechováva po akúkoľvek dobu,

omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekurzor alebo kto takú činnosť sprostredkuje, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

Podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a už bol za taký čin odsúdený,
- b) pre osobu, ktorá sa lieči z drogovej závislosti,
- c) závažnejším spôsobom konania,
- d) na chránenej osobe, alebo
- e) vo väčšom rozsahu.

Podľa § 172 ods. 3 Trestného zákona odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) voči osobe mladšej ako pätnásť rokov alebo prostredníctvom takej osoby, alebo
- c) v značnom rozsahu.

Podľa § 39 ods. 3 písm. b) Trestného zákona pri ukladaní trestu pod zákonom ustanovenú trestnú sadzbu však súd nesmie uložiť trest odňatia slobody kratší ako osem rokov, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň pätnásť rokov.

Z citovaných ustanovení Trestného zákona možno vyvodit', že v prípade prečinov je potrebné prihliadať aj na materiálny znak prečinu, z čoho vyplýva, že ak je závažnosť činu vykazujúceho formálne znaky prečinu nepatrná, nejde o prečin. „Na rozdiel od prečinov, v prípade zločinov akékoľvek uplatnenie materiálneho znaku na pozmenenie (korigovanie) formálneho znaku nie je možné.“ (BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. *Trestný zákon, Všeobecná časť, Komentár – I. diel.* Praha: C. H. Beck, 2010, s. 54)

Trestný zákon uplatňuje materiálne chápanie trestného činu a prihliada na závažnosť konania, teda na jeho nebezpečnosť, len v prípade prečinov.

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že keďže konanie sťažovateľa spočívajúce v obstaraní technického zariadenia využiteľného na interiérové pestovanie rastliny rodu konopa a v pestovaní týchto rastlín a ich spracúvaní do podoby použiteľnej na aplikáciu v značnom

rozsahu naplnilo znaky zločinu, navyše obzvlášť závažného zločinu, nebolo možné, vzhľadom na platnú právnu úpravu, posudzovať konanie sťažovateľa z materiálnej stránky.

Sťažovateľom tvrdenú pohnútku jeho protiprávneho konania — pestovanie konope na účely ochrany života a zdravia sťažovateľovej ťažko chorej matky, mohli všeobecné súdy zohľadniť len pri určovaní výmery trestu, čo sa aj stalo, keďže krajský súd v napadnutom rozsudku uložil sťažovateľovi trest odňatia slobody v trvaní 8 rokov, teda pod dolnou hranicou trestnej sadzby, ktorá v prípade § 172 ods. 3 Trestného zákona je 15 rokov. V rámci mimoriadneho zníženia trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby pristúpil krajský súd k uloženiu najnižšieho možného trestu, ako to vyplýva z ustanovenia § 39 ods. 3 písm. b) Trestného zákona.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 6 T 88/2011 z 20. decembra 2011 primerane zohľadnil konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu (kľúčovú odvolaciu námietku sťažovateľa) a napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že sťažovateľovi uložil trest odňatia slobody v nižšej výmere ako súd prvého stupňa, pričom ho uložil v takom rozsahu, ako mu to umožňovali príslušné ustanovenia Trestného zákona. V nadväznosti na túto skutočnosť ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv (m. m. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatuje, že medzi postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 22/2012 a jeho rozsudkom zo 6. novembra 2012 a obsahom základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2013